

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. birželio 9 d.
įsakymu Nr. A15-1191/25(2.1.4E-IKU)

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Papartis“
direktoriaus 2025 m. birželio 11 d.
įsakymu Nr. V-52

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PAPARTIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Ikimokyklinio ugdymo dėmesio centre yra vaikas ir sėkmingas jo galių augimas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymą(sis) yra unikalūs. Vaikas pripažįstamas kaip unikali, besikeičianti, aktyvi individualybė. Jis žaidžia, kaupia patirtį, greitai mokosi, turi savitą pasaulio matymą, kuria savo vertybes. Vilniaus lopšelis-darželis „Papartis“ (toliau - Mokykla) puoselėja vaiko orumą, pripažįsta jo nuomonę, teisę rinktis, spręsti ir tartis.

Vaikų ugdymas grindžiamas konceptuali ugdymo modeliu (1 paveikslas), kuriančiu lanksčią, visapusišką ugdymo aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti ir tobulėti pagal savo individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(si) centre yra vaikas ir septynios jo plėtojamos galios: pasitikintis savimi, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus kultūrinei įvairovei, komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, sėkmingai besimokantis.

1 paveikslas. Konceptualus ugdymo modelis.



Visuminis ugdymas, universalus dizainas, vaiko žaidimas ir patirtinė veikla yra ikimokyklinio ugdymo pagrindas, kuriuo remiamasi kuriant ikimokyklinio ugdymo programą:

- mokykloje modeliuojamas integralus, vientiso pasaulio vaizdo kūrimas, sąlygojantis vaikų augimo procesą ir užtikrinantis dermę tarp atskirų ikimokyklinio ugdymo(si) sričių ir ugdymo procesų;
- taikant universalaus dizaino prieigą siekiama pripažinti kiekvieno vaiko individualius skirtumus, suteikti visiems vienodas galimybes pasiekti sėkmę per lankstų ugdymo tikslų, ugdymo metodų, priemonių ir vaikų pasiekimų vertinimo būdų taikymą;
- modeliuojant ugdomąjį procesą siekiama kiekvieno vaiko sėkmingo įsitraukimo į ugdomąją veiklą. Siekiama gilėjančio supratimo, gaunant ir tyrinėjant informaciją įvairiais būdais. Skatinama įgytos patirties raiška;
- kuriant jautrumu ir atvirumu pagrįstą atmosferą skatinamos įvairios vaikų žaidimų formos: žaidimas tyrinėjant, laisvas žaidimas, žaidimas bendradarbiaujant, ugdomasis žaidimas ir patyriminė veikla.

Ši ugdymo programa grindžiama sociokultūrine ir konstruktyvizmo raidos teorijomis. Tokiu būdu siekiama, kad patyriminė veikla būtų sėkminga, o ugdymas būtų neatsiejamas nuo natūralios vaiko aplinkos ir socialinio konteksto.

Sociokultūrinė teorija teigia, kad vaiko raida vyksta per socialinę sąveiką, bendradarbiavimą su kitais vaikais ir suaugusiais. Ugdymas(sis) orientuojamas į patirtis ir sąveiką su kultūriniu kontekstu. Ugdymo prieiga vykdoma per patyriminę veiklą: vaikai tyrinėja aplinką per sąveiką su kitais ir aktyvią veiklą. Veiklos vykdomos natūralioje aplinkoje, integruojant gamtos tyrinėjimą ir pažinimą.

Pagal konstruktyvizmo teoriją vaikai yra aktyvūs žinių kūrėjai, mokosi per patirtį, tyrinėjimą ir problemų sprendimą. Jie aktyviai konstruoja savo supratimą apie pasaulį. Ugdymo prieigai labai svarbus žaidimas – jis tampa pagrindine veikla, skatinančia vaikų kūrybiškumą ir tyrinėjimą. Vaikai kuria istorijas, vaidmenų žaidimus, taip lavindami socialinius ir emocinius įgūdžius.

Šios raidos teorijos sukuria pagrindą konceptualaus ugdymo modelio įgyvendinimui.

Vaikai ir jų poreikiai

Atsižvelgiant į vaikus ir jų individualius poreikius, kartu bendradarbiaujant, planuojant, derinant veiklas ir siekiant geriausio ugdymo(si) rezultato, programą įgyvendins – ikimokyklinio ugdymo mokytojai, fizinio ir meninio ugdymo mokytojai, bei švietimo pagalbos specialistai. Šia ikimokyklinio ugdymo programa siekiama užtikrinti kiekvieno 1– 6 metų amžiaus vaiko poreikių tenkinimą:

- žaidimo – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Mokytojai nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, padeda vaikams ugdytis gebėjimą žaisti;
- saugumo – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Mokytojai, ugdydami vaikus siekia ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;
- draugystės – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Mokytojai kuria ugdymo(si) aplinką, kuri skatina vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;
- komunikavimo – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Mokytojai sudaro sąlygos vaikams išbandyti įvairias komunikavimo su kitais priemones ir atrasti pagarbaus bei veiksmingo bendravimo ir bendradarbiavimo būdus;
- pažinimo džiaugsmo – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Mokytojai skatina vaikus kurti ir perkurti savo teorijas apie pasaulį, taikant ugdymo(si) procese įgytas patirtis;
- kūrybinės saviraiškos – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Mokytojai kuria spontaniškų ir kryptingų veiklų kontekstus, padedančius atsiskleisti vaikų interesams ir gabumams, augintis savitą raiškos stilių.

Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, taip pat ir specialiuosius ugdymosi poreikius. Mokytojai, švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, kuri kartu bando suprasti ir atliepti individualius vaikų poreikius ir ieško veiksmingų kiekvienam vaikui tinkamiausių ugdymo(si) būdų, metodų, galimybių.

Organizuojamas lankstus kiekvieno vaiko galias ir poreikius atitinkantis ugdymo procesas, sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui sėkmingai plėtoti asmenines galias ir patirti ugdymo(si) sėkmę.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Mokykloje vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jo ribų;
- pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;
- kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Ugdytinių tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokykla yra žinoma ir vertinama Šeškinės seniūnijos bendruomenėje dėl inovatyvaus ir kokybiško ugdymo. Stiprinamas ugdytinių tėvų ir mokytojų bendradarbiavimas planuojant ir organizuojant ugdymo procesą, tėvams dalyvaujant veiklose, turtinant lauko ir vidaus aplinkas, dalyvaujant renginiuose, akcijose, projektinėse veiklose, edukacinėse išvykose. Su tėvais nuolat tariamasi, diskutuojama, siekiama atsižvelgti į jų nuomonę ir lūkesčius. Kartu bendradarbiaujant ieškoma geriausių sprendimų padedančių užtikrinti kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymą(si). Mokykloje sudaromos sąlygos ugdytinių tėvams dalyvauti seminaruose, ilgalaikiuose mokymuose apie vaikų ugdymąsi. Ugdytiniais sudarytos sąlygos neformaliojo ugdymo veikloms. Mokyklos bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu.

Tėvų lūkesčiai dažniausiai susiję su vaiko ugdymu: svarbu, kad būtų sudarytos geros visapusiško ugdymo(si) sąlygos, kad būtų tenkinami specialieji vaikų poreikiai, teikiama specialistų pagalba. Taip pat svarbu mokyklos aplinkos saugumas.

Mokykloje pripažįstami ir gerbiami šeimų kultūriniai ir socialiniai skirtumai. Akcentuojamas glaudus ryšys tarp vaiko, šeimos, mokyklos bendruomenės.

Regiono savitumas

Mokykloje kuriama universalaus dizaino mokymo(si) aplinka, ugdanti šiuolaikišką, individualią, sveiką asmenybę. Ji įsikūrusi gražiam Šeškinės mikrorajone, netoli žaliuojančių gamtos kampelių: Šeškinės šlaitų geomorfologinio draustinio, parkų. Todėl vaikai ištisus metus turi galimybę stebėdami, tyrinėdami, aplinkos objektus, gamtos reiškinius, dalyvauti pažintinėse veiklose. Tai padeda formuoti vaikų emociniam – vertybiniam santykiui su gamta, gimtuoju miestu. Vilnius kaip Lietuvos sostinė siūlo daug galimybių įvairiausiame ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui(si). Miestas turtingas istoriniu, kultūriniu paveldu, jame platus muziejų ir interaktyvių edukacinių erdvių pasirinkimas. Nors Vilnius ir sostinė, jame gausu parkų, vietų pažintinėms išvykoms, tyrinėjimui, aktyviam laisvalaikiui gamtoje.

Mokykla siekia ugdyti vaikų jautrumą, pagarbą gamtai, gimtam miestui, skiepyti sąmoningą ir atsakingą vartojimą. Daug dėmesio skiriama aktyviai patyriminei veiklai. Vaikas aktyvus tyrėjas, kuriam įdomi nauja įtraukianti patirtis.

Norėdami sukurti glaudų ryšį su gamta, suteikiame vaikams kuo daugiau informacijos apie gamtą, jos išteklius, ekologiją. Visais metų laikais mokyklos ugdytiniai daug laiko praleidžia lauke – stebi juos supančią aplinką, globoja paukštelių, įrengtose lysvėse bei šiltnamyje augina daržoves.

Gamta kaip trečiasis mokytojas savaime sudaro sąlygas ir erdvę vaiko pažinimui, tyrinėjimams ir atradimams. Mokytojams belieka pasiūlyti įtraukiančias ugdymo(si) formas ir metodus, padedančias tenkinti natūralų vaiko smalsumą ir žingeidumą.

Mokyklos savitumas

Esame šiuolaikiški ir patrauklūs, modernėjantys ir plėtojantys sveikos gyvensenos vertybes. Mąstome kūrybiškai ir šiuolaikiškai, aktyviai domimės ir priimame naujoves. Siekiame pažinti kiekvieną vaiką, individualų jo raidos bei vystymosi tempą, numatome individualius ugdymo būdus ir metodus.

Mūsų mokyklos savitumas – kryptingas, šiuolaikiškas ir vaiko raidą puoselėjantis ugdymas.

Esame įstaiga kuri aktyviai taiko STREAM ugdymo metodą. Skatiname vaikus tyrinėti, kurti, kelti klausimus ir ieškoti atsakymų per patyrimines veiklas. Taip pat didelį dėmesį skiriame ankstyvojo skaitymo skatinimui.

Didžiuojamės būdami sveikatą stiprinančia mokykla – aktyviai rūpinamės vaikų fiziniu aktyvumu, sveikos mitybos įpročių formavimu ir visos bendruomenės sveikatinimu.

Žaidimą laikome esminiu vaiko ugdymo(si) būdu – tai mūsų ugdymo(si) filosofijos pagrindas, leidžiantis vaikams mokytis natūraliai, patiriant džiaugsmą. Taikome naratyvinio žaidimo metodą, kuris padeda vaikams kurti prasmingus vaidmenų pasaulius, lavinti kalbą, vaizduotę ir socialinius gebėjimus.

Ypatingą dėmesį skiriame vaikų socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymui. Grupėse įgyvendinamos socialinių emocinių įgūdžių ugdymo programos: „Kimochi“¹ ir „Siautukai“².

¹ <https://www.kimochis.com/>

² <https://www.siautukai.lt/>

Mokykloje puoselėjame senąsias ir kuriame naujas tradicijas. Švenčiamos tradicinės, kalendorinės, metų laikų pasikeitimo šventės, kurių metu organizuojamos tėvų, ugdytinių ir mokytojų darbų parodos. Puoselėjame naujas tradicijas įtraukdami tėvus ir visą mokyklos bendruomenę į kasmetines atviras bendruomenės kūrybines dirbtuves, netradicines šeimų šventes.

Programos dinamiškumas

Programa kuriama ir atnaujinama bendradarbiaujant mokytojams, tėvams ir vietos bendruomenei. Ypatingą dėmesį skiriame jos įgyvendinimo refleksijai ir inovacijų diegimui. T. y. vertinamas jos įgyvendinimas analizuojant vaikų pažangą, bendruomenės poreikių kaitą. Ji tobulinama atsižvelgiant į nacionalines švietimo gaires ir naujausias pedagogikos tendencijas, pritaikoma prie šiuolaikinių ugdymo(si) poreikių.

Programa peržiūrima ir atnaujinama kas penkeri metai, tačiau tai gali vykti ir dažniau, jei keičiasi mokyklos struktūra, bendruomenės poreikiai ar matomas poreikis atlikus vaikų pažangos vertinimą.

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025 m. gegužės mėn. 21 d. pristatytas Mokyklos bendruomenei.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Mokykloje vaikų ugdymas(is) grindžiamas vadovaujantis šiais pagrindiniais ugdymo principais:

- ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);
- vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;
- žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

- sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdytas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
- lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;
- reflekyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojais apsvaisto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);
- šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir tėvai bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų;
- humaniškumo, vaiko gerovės užtikrinimo principas. Pripažinti vaiko kaip savarankiškos asmenybės vertingumą, individualumą, siekti suprasti jį, atsižvelgti į jo poreikius, interesus, tėvų lūkesčius, garantuoti jam teisę gyventi pagal prigimtį ir asmeninę patirtį;

- atsinaujinimo principo. Ieškoti inovatyvių ugdymo(si) metodų ir būdų, taikyti juos ugdymo procese; skatinti informacinių komunikacinių technologijų diegimo naujoves, sudarant palankias sąlygas vaiko kūrybinei raiškai ir iniciatyvai, pozityvioms emocijoms.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

- plėsti vaiko pažintinius interesus skirtingose srityse, išgyvenant pažinimo džiaugsmą, pajuntant pasaulio materialiąją ir dvasinę įvairovę bei grožį;
- puoselėti vaiko gebėjimus ir įgūdžius, atsižvelgiant į skirtingus jo poreikius ikimokykliniame amžiuje;
- formuoti atsakingą vaiko požiūrį į savo sveikatą ir jos saugojimą;
- ugdyti bendravimo gebėjimus, laiduojant harmoningą socialinę integraciją tikslingai pritaikytoje aplinkoje;
- plėtoti bendradarbiavimą, siekiant veiksmingo, maksimaliai bendruomenės poreikius atitinkančio, ugdymo;
- skiepyti meilę ir pagarbą Tėvynei, plėtojant vaiko emocinę, socialinę, kultūrinę patirtį;
- padėti vaikui ir šeimai pažinti ir perimti tautos kultūros pagrindus;
- skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvumą, kūrybiškumą, meninį jautrumą, ugdant gebėjimą išreikšti savo patirtį pozityvios raiškos būdais.

Ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laidoja optimalią vaiko galių ūgtį.

IV SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS, APLINKOS

Ugdymosi turinys – tai ką siūlys vaikas ir ką siūlysime vaikui, kad jis ugdytųsi numatytas vertybes, gebėjimus, įgytų būtiną gyvenimišką patirtį. Mokyklos ugdymo programos turinys orientuotas į ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą. Programoje siekiama, kad vaikas visapusiškai tobulėtų visose 18 -oje pasiekimų sričių. Kokybišką ikimokyklinio ugdymo sričių (Mūsų sveikata ir gerovė, Aš kalbų pasaulyje, Aš ir bendruomenė, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Kuriu ir išreiškiu) įgyvendinimą ir visų pasiekimų sričių plėtojamą užtikrina žaidimas ir patyriminė veikla. Svarbu užtikrinti pusiausvyrą tarp to, kaip vaikas ugdosi ir kaip jam padedama ugdytis.

Ugdymo programa orientuojasi į ugdymo turinio modelį atsižvelgiant iš vaiko perspektyvos – vaikas pripažįstamas kaip savo poreikius, interesus bei patirtį turinti individualybė, gebanti autentiškai mokytis ir kaupti patirtį dialoginėje sąveikoje su mokytoju ir kitais vaikais.

Kiekvieno vaiko ugdymosi pažangai būdingi tie patys žingsniai, tačiau dėl kiekvieno vaiko gyvenimo patirties ir ugdymosi stiliaus skirtumų to paties amžiaus vaikų pasiekimai gali skirtis. Orientuojamasi į vaiko vertybinių nuostatų, gebėjimų, žinių ir supratimo visuminį ugdymąsi. Kiekvienas vaikas sėkmingai ugdosi pagal savo tempą ir galias.

Programoje ugdymo(si) turinys sudarytas atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis.

Turinys modeliuojamas pagal vaikų amžių, kad vaikams būtų įdomu, saugu ir naudinga. Mokytojai kuria į vaiko ugdymo(si) sėkmę orientuotus kontekstus (judraus patyriminio ugdymo, kūrybinių dialogo, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, universalaus dizaino mokymuisi), kurių centre yra vaikas. Svarbu, kad kiekvienas vaikas galėtų atsiskleisti, augti ir sėkmingai pasiruoštų mokyklai.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pasiekimų sritis Kasdienio gyvenimo įgūdžiai Vertybinė nuostata: Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminis gebėjimas: Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai valgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įpročius, pasako kelias mintis, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 2.	• Ragauja ir valgo įvairų maistą. Pratinasi gerai sukramtyti maistą, valgo ramiai, neskubant. • Žaisdamas žaidimus (pvz., „Kavinė“, „Šventė“ ir kt.) mokosi naudotis stalo įrankiais. • Mokosi taisyklingai naudotis tualetu. • Žaidžia žaidimus „Aprenk lėlę“, „Padėk apsirengti draugui“, „Kaip rengtis šiandien?“ ir t. t. • Klausosi ir imituoja eilėraščius, istorijas apie tvarką ir švarą. • Tvarkosi žaislus, dainuoja ritualines daineles.
Pasiekimų sritis Fizinis aktyvumas Vertybinė nuostata: Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminis gebėjimas: Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 3.	• Žaidžia „Labirintus“, vaikšto įvairius atstumus, neužkliudant padėtų daiktų. • Atlieka įvairius siužetinius pratimus, kurie skatintų peržengti kliūtis, lipti kopetėlėmis, pasiekti, nukabinti ir t. t. • Imituoja šokuojančius, šoliuojančius, ropojančius, šliaužiančius gyvūnus. • Žaidžia įvairius žaidimus su kamuoliu (meta, ridena, spiria, gaudo).

kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.		• Žaidžia smulkiajai motorikai lavinti skirtus žaidimus: sega sagas, veria karoliukus, rūšiuoja smulkius daiktus ir t. t. • Mokosi įkirpti žirkklėmis popieriaus lapą.
Pasiekimų sritis Savivoka ir savigarba Vertybinė nuostata: Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminis gebėjimas: Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 7.	• Pasako savo vardą, metus, lytį. • Mokosi įvardinti ir teisingai parodyti savo kūno dalis. Žaidžia žaidimus „Mano kūnas“, „Mano – tavo“ ir t. t. • Įvardina save pirmuoju asmeniu „AŠ“. Vardina jam priklausančius daiktus. • Žaidžia žaidimus su veidrodžiu. • Randa ir parodo savo sukurtus darbelius.
Pasiekimų sritis Savireguliacija ir savikontrolė Vertybinė nuostata: Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminis gebėjimas: Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 5-6.	• Stengiasi laikytis grupės susitarimų, atpažįsta susitarimus vaizdinėje medžiagoje: plakatuose, kortelėse ir t. t. • Klausosi pasakojimų apie gražų elgesį. • Išreiškia savo norus žodžiais. • Žaidžia nusiramavimo žaidimus: „Sustink – atgyk“, „Audra – ramybė“. • Žaidžia emocijų pažinimo, nusiramavimo žaidimus, panaudojant interaktyvias grindis ir kitas priemones.

elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.		
---	--	--

Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ketvirtį-šeštį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pasiekimų sritis Kasdienio gyvenimo įgūdžiai Vertybinė nuostata: Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminis gebėjimas: Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai valgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinis saugaus elgesio mokykloje įpročius, pasako kelias mintis, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	Siekiamo 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 2-3.	• Diskutuoja, tyrinėja vaizdinę medžiagą apie nesv maisto žalą. • Tyrinėja ir aptaria „Sveikos mitybos piramidę“. • Klausosi skaitomų knygelių, vaidina, žaidžia loto, žiūri filmukus apie žmogui naudingus maisto produktus. • Rūšiuoja ir aptaria maisto produktus (jų poveikslėlius). Juos skirsto į naudingus ir vengtinus. • Savarankiškai dengia stalą. • Mokosi taisyklingai plautis rankas. Klausosi edukacinių pasakojimų apie švarą ir higieną. • Mokosi taupyti vandenį ir kitus gamtos išteklius. • Mokosi taisyklingai sėdėti, vaikščioti. • Dalyvauja viktorinose, projektuose apie saugų elgesį. Aptaria galimas pavojingas situacijas, mokosi jų išvengti, aiškinasi į ką galima kreiptis pagalbos. • Dalyvauja ekskursijose, edukacinėse išvykose (gaisrinėje, policijoje, ligoninėje, autoservise ir t. t).

Pasiekimų sritis Fizinis aktyvumas Vertybinė nuostata: Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminis gebėjimas: Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	Siekiamo 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Iki-mokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 2-3.	• Dalyvauja įvairiose veiklose atlikdamas ritminius judesius pečiais, galva, ėjimą keičia bėgimu. Rankomis kojomis atlieka įvairias manipuliacijas kamuoliu. • Dalyvauja judriuosiuose, įvairių šuolių žaidimuose, estafetėse, šokinėja per šokdynę, suka lanką. • Žaisdamas atlieka pusiausvyrai lavinti skirtus pratimus. • Dalyvauja žaidimuose su išsisukinėjimais, kurių tikslas – ilgiau likti nepagautam. • Piešia įvairias linijas, apveda daiktus, žaidžia su pipetėmis, pincetais, veria ant siūlo karolius. • Žaidžia komandinius žaidimus (krepšinis, futbolas, badmintonas ir t. t.), varžosi tarpusavyje.
Pasiekimų sritis Savivoka ir savigarba Vertybinė nuostata: Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminis gebėjimas: Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	Siekiamo 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 7.	• Pasakoja apie save (amžius, išvaizda, lytis, vardas, pavardė, pomėgiai, gebėjimai). • Žaidžia bendravimo žaidimus: „Aš esu“, „Aš jaučiuosi“, „Jau galiu“. • Lygina save koks buvo ir yra. Žiūrėdamas į ankstesnes ir dabartines savo nuotraukas, darbus pastebi ir įvardina savo pažangą. • Kuria knygelę apie save. • Tyrinėja savo ir kitų žmonių panašumus ir skirtumus. • Žaidžia komplimentų žaidimus. • Klausosi kūrinių apie gražų bendravimą ir pagarbą vienas kitam (pvz., „Coliukė“, „Bjaurasis ančiukas“).

		• Piešia savo šeimos medį. • Domisi savo šalimi jos kalba ir kultūra. Dalyvauja pilietiško akcijose ir tautinėse šventėse („Vasario 16-osios minėjimas, protmūšis „Ką aš žinau apie Lietuvą“ ir t. t.).
Pasiekimų sritis Savireguliacija ir savikontrolė Vertybinė nuostata: Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminis gebėjimas: Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 6.	• Naudojasi įvairiomis grupėje esančiomis nusiramavimo priemonėmis ir erdvėmis. • Kalba, dainuoja, groja išreišdamas savo jausmą. • Taikiai sprendžia konfliktines situacijas praneikus prašo suaugusiojo pagalbos. • Klausosi terapinių pasakų, kalbasi, diskutuoja apie tinkamas išeitis įvairiuose konfliktinėse situacijose.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“ apima šiuos turinio aspektus: fizinis aktyvumas, sveika mityba, mano dienos ritmas, kūno švara ir aplinkos tvarka, saugaus elgesio įpročiai. Mokytojas skatina ir plėtoja vaikų kasdienius gyvenimo įgūdžius, skatina ir palaiko jų fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę. Kuria galimybes, leidžiančias pačiam vaikui pasirinkti priimtinausią būdą žaisti, veikti, išbandyti, patirti. Mokytojas seka vaikų idėjas, palaiko jų sumanymus, įtraukia į pokalbius, dalijasi patirtimi ir perleidžia veiklos iniciatyvą vaikams.

Modeliuodamas kontekstus mokytojas kuria įvairiapuses veiklos galimybes, kurių centre – vaiko iniciatyvos pirmumas. Veikdami skirtinguose ugdymosi kontekstuose, vaikai turi galimybę veikti ir išreikšti save skirtingai. Mokytojas savo asmeniniu pavyzdžiu ir sukurta aplinka skatina vaikus tyrinėti judesius, išbandyti naujus judėjimo būdus, valgyti sveikatai palankų maistą, mėgautis kūno švara ir aplinka, pajauti dienos ritmą. Kurdamas žaismingą ugdymo(si) procesą mokytojas skatina vaikus eksperimentuoti kūno judesiais, dalyvauti žaismingose judrioje veiklose. Kuriamos provokacijos, iššūkiai, saugios rizikos situacijos, kurių metu vaikai veikia ir susipažįsta su saugiu elgesiu, mokosi saugoti savo ir kitų sveikatą. Kurdamas kontekstus mokytojas skatina vaikus žaisti vaidmeninius žaidimus (gaisrininkas, policininkas, gydytojas...), kurie moko vaikus saugių išeičių ištikus nelaimei, patekus į bėdą. Mokytojas, kuriamų veiklų pagalba, padeda vaikams ugdytis dienos ritmo pajautą: kuriami ritualiniai pasisveikinimai, atsisveikinimai, paveikslėliais žymima dienotvarkė, kalendoriai.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pasiekimų sritis Emocijų suvokimas ir raiška Vertybinė nuostata: Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminis gebėjimas: Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Siekiamo 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 4-5.	• Žiūrėdamas į veidrodį bando atpažinti ir įvardinti savo emocijas, savijautą. • Pastebi skirtingas draugų emocijas. • Žaidimo metu susipažįsta su pagrindinėmis emocijomis (linksma, liūdna, baisu, pikta). Bando jas pavaizduoti. • Klausosi mokytojo skaitomų knygelių apie emocijas ir nuotaikas. • Klausosi įvairių dainelių apie emocijas. • Mokosi atsiprašymo ir susitaikymo ritualų.

		• Žaidžia pojūčių žaidimus „Linksma“, „Baisu“, „Skauda“, „Skanu“.
Pasiekimų sritis Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais Vertybinė nuostata: Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Esminis gebėjimas: Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 8.	• Mokosi būti šalia kitų ir bendradarbiauti su bendraamžiais. • Žaidžia kartu ir šalia draugo, įsitraukia į bendro žaidimo epizodus. • Žaidžia žaidimus, kuriuose reikia ką nors daryti pačiam, arba kartu su draugu vienu metu. • Žaidžia žaidimus: „Mano tavo“, „Aš draugauju“. • Kopijuoja, žaidžia suaugusiojo pasiūlytus vaidmeninius žaidimus: „Aš virėjas“, „Aš pardavėjas“ ir t. t. • Tyrinėja savo ir kitų skirtumus, mokosi pasirinkti savo daiktus bei suprasti, kam kas priklauso.

Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ketvirtį-šeštį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pasiekimų sritis Emocijų suvokimas ir raiška Vertybinė nuostata: Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminis gebėjimas:	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 5.	• Žaidžia žaidimus, kuriuose išreiškia savo emocijas įvairiais būdais: dainuodamas, piešdamas, šokdamas, komentuodamas jausmų paveikslėlius. • Varto ir skaito jausmų knygeles. • Žaidimo metu įsijaučia į kito savijautą.

Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.		• Baigia pradėtus sakinius: „Man liūdna, kai...“, „Man linksma, kai...“, Nusiminiau, nes...“ ir t. t. • Žaidžia vaidmenų žaidimus, įsijaučia į kito savijautą. • Atlieka mimikos pratimus prieš draugus ar veidrodį. • Aiškinasi suvokia, kad visi žmonės patiria jausmus, išgyvena emocijas. • Kalbasi apie konfliktus. Minčių lietus „Kaip išvengti/išspręsti konfliktą“. • Žiūri ir aptaria įvairius edukacinius filmukus apie emocijas.
Pasiekimų sritis Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais Vertybinė nuostata: Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Esminis gebėjimas: Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 9.	• Inicijuoja bendrus žaidimus ir veiklas, siūlo idėjas, planuoja veiksmus, kuria siužetą, nustato elgesio taisykles padeda vieni kitiems ir tariaisi tarpusavyje. • Bando suprasti skirtingus emocinius ryšius, draugystės kūrimo ir palaikymo būdus. • Stebi mokytojo elgesį, mokosi suprasti gerbti ir priimti kitokį vaiką. • Aiškinasi sąvoką „draugas“, įvardina savo draugus. Aiškinasi, kad draugai atrodo įvairiai, turi panašias ir skirtingas savybes. • Dalyvaudamas grupinėse veiklose mokosi klausytis kitų nuomonių, suprasti skirtingus požiūrius. • Mokosi suvaldyti pykčio protrūkius, išbando ir taiko įvairius nusiraminimo būdus: pvz. kvėpavimo

		pratimai, pykčio pagalvė, jausmų piešimas, raminančios muzikos, gamtos garsų klausymasis. • Dalyvauja veiklose, kuriose keliems vaikams reikia siekti bendro tikslo. • Žaidžia vaidmeninius, kūrybinius žaidimus, tariasi dėl vietos, vaidmenų, klausosi draugų norų, siūlymų, dalijasi žaislais.
--	--	--

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“ apima šiuos turinio aspektus: kas aš?, savo emocijų ir elgesio valdymas, aš tarp kitų žmonių, žmonės ir bendruomenė, mūsų praeitis, dabartis, ateitis. Plėtojama vaikų savivoka ir savigarba, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir kontrolė, santykiai su suaugusiais ir vaikais, socialinis ir kultūrinis supratingumas. Mokytojas kuria jautrų ir pastovų emocinį ryšį su vaikais, kuris paskatina vaikus aktyviau įsitraukti į ugdomąsias veiklas. Kuriami santykiai, kurie suteikia vaikams prasmingą ir jiems aktualų turinį, veiklas, padedančias geriau pažinti ir suprasti save, suvokti savo ryšius su kitais, valdyti savo elgesį, išreikšti emocijas. Skatinami vaikų dialogai, diskusijos, padedantys dalintis patirtimi, pažinti skirtingus požiūrius, palaikyti vieni kitus. Mokytojas suteikia galimybę, pačiam vaikui rinktis veiklas, išreikšti save per asmeninę, socialinę ir kultūrinę patirtį.

Mokykloje kuriami ugdymosi kontekstai grindžiami emociniu saugumu, mokytojo jautrumu vaikų poreikiams. Pasirenkami kontekstai, kurie skatina vaikų motyvaciją veikti, savarankiškai įgyvendinti idėjas, inicijuoti bendrus žaidimus, bei patyrimines veiklas.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pasiekimų sritis Kalbų supratimas Vertybinė nuostata: Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. Esminis gebėjimas: Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 14-15.	• Klausydamasis suaugusiųjų kalbos plečia žodyną. • Mokosi apibūdinti daiktus žodžiais. Žaidžia lytėjimo žaidimus ir bando pasakyti, koks yra daiktas: apvalus, minkštas, slidus. • Mokosi tarti žodžius dainuodamas. • Žaidžia garsinius žaidimus, padedančius geriau girdėti suprasti garsus. • Mokosi atpažinti ir mėgdžioti garsus (laikrodžio tikslumą, durų gurgžtelėjimą, vandens lašėjimą ir t. t.). • Pradedą kalbėtis su bendraamžiais: pavadina žaislus, veiksmus, siūlo, prašo, komentuoja. • Klausosi trumpų pasakojimų, grožinės ir pažintinės literatūros kūrinių. • Varto įvairias knygeles. Paklaustas įvardija ką mato knygoje, atsako į klausimus: „Kas čia?“, „Ką veikia?“. • Skiria paveikslėlius nuo teksto.
Pasiekimų sritis Kalbinė raiška Vertybinė nuostata:	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų	• Keverzoja, rašinėja pieštukais, kreidelėmis vertikalias ir horizontalias linijas.

Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas:</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 16.	• Pastebi užrašytą savo vardą ant piešinio darbelio, kortelės. • Pastebi ir pradeda skirti aplinkoje esančius simbolius. • Varto įvairias knygas, žurnalus, žiūri paveikslėlius, juos komentuoja. • Pasakoja apie savo piešinį. • Kartoja trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kalba trumpais sakiniais apie save: ką jaučia, ko nori, ką mato? Ir pan. • Vartoja paprastas mandagumo frazes. • Žaidžia žaidimus liežuviui ir lūpoms, pirštukų žaidimus. • Dalyvaudamas mokytojo pasiūlytose veiklose mokosi sugalvoti ir išreikšti savo idėjas.
---	--	---

Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ketvirtį-šeštį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<i>Pasiekimų sritis</i> Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata:</i> Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi	• Dalyvauja įvairiuose žaidimuose, mokosi suprasti žodžių prasmes, prisiminti ką girdi. • Klausosi draugų ir suaugusiųjų, domisi, aiškinasi ką jie nori pasakyti. • Stengiasi suprasti, ko nori vaikai, kalbantys kita kalba.

<i>Esminis gebėjimas:</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	pasiekimų aprašą, <u>psl. 15.</u>	• Klausosi įvairių pasakojimų. Sieja vaizdinę informaciją su skaitomu tekstu. • Susieja girdimą tekstą su matyta ir girdėta informacija. • Komentuoja ir atpasakoja girdėtą tekstą. • Geba atkurti sudėtingesnio turinio pasakojimus, istorijas, sieja jas su žmonėmis, tautos gyvenimu, gamtos reiškinais. • Domisi kitais žmonėmis – klausinėja apie juos. • Kalba apie matytus filmus, televizijos laidas, vartytas knygas. • Naudoja gestus, kad parodytų ką jaučia, išgyvena. • Domisi tekstu. Tyrinėja ženklus, simbolius aiškinasi jų pavadinimus ir reikšmę. • Skiria kitas kalbas nuo gimtosios.
<i>Pasiekimų sritis</i> Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata:</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas:</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, <u>psl. 16-17.</u>	• Domisi rašmenimis, geba kopijuoti žodžius. Bando perteikti informaciją piešiniais ir simboliais. • Geba atpažinti pagal simbolius trumpus aplinkoje matomus užrašus. • Klausosi skaitomų tekstų. Įvardija jų veikėjų bruožus. • Pats kuria imituoja raštą. • Stebi kaip rašo suaugusieji juos mėgdžioja. • Naudojasi grafiniais simboliais, žaidžia jais, vartoja įvairioje veikloje.

paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.		• Kuria knygeles. Sugalvoja joms pavadinimus. • Ant piešinių, darbelių rašo savo vardą. • Žaidžia įvairius žodžių dėliojimo žaidimus.
--	--	---

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“ apima šiuos turinio aspektus: žodinės ir nežodinės kalbos supratimą, kalbinę raišką, kalbų įvairovės suvokimą ir kalbinės tapatybės formavimąsi. Plėtojamas kalbų supratimas, kalbinė raiška, skaitmeninis sumanumas, meninė raiška, aplinkos pažinimas. Mokytojas siūlo vaikams įdomias ir aktualias veiklas, išnaudoja žaidybines situacijas, kurios žadina vaikų kūrybiškumą, smalsumą. Skatina bendrauti ir bendradarbiauti, emociškai įsitraukti į bendras veiklas. Ugdymo procesas organizuojamas taip, kad vaikai galėtų atvirai ir aktyviai klausti, diskutuoti, reflektuoti, spręsti problemas. Mokytojas organizuoja dialogišką ugdymo procesą, kuria vaikams patrauklias sąlygas, kurios skatina aktyvų vaikų žodinį ir nežodinį bendravimą. Plėtojami įvairiapusiai vaikų kalbinės raidos gebėjimai. Ypatingas dėmesys skiriamas kritiniam mąstymui.

Mokykloje kuriami kontekstai stiprinantys kalbinę raišką, gilinantys vaikų mąstymą, skatinantys visą kalbos raidą ir plėtotę. Mokytojas yra kalbinio komunikavimo pavyzdys vaikams, kurio kalba turtinga, vaizdinga ir pritaikyta vaikų amžiui. Kuriant kontekstus mokytojas naudoja verbalinę ir neverbalinę komunikaciją skatinančias priemones: gestus, kūno kalbą, pranešimus, laiškus, garsinį dialogą, piešinius, nuotraukas, įvairaus žanro muzikos kūrinius, teatrinę raišką, pokalbius. Skatinamas aktyvus mokyklą lankančių dvikalbių, daugiakalbių vaikų įsitraukimas į ugdymo procesą: kviečiami skirtingomis kalbomis kalbantys tėvai, seneliai, svečiai, sudaromos galimybės komunikuoti su kitų šalių ugdymo mokyklų vaikais. Kontekstų kūrimui pasitelkiamos mokyklos lauko erdvės: STREAM laboratorija, garsų takelis, išmanūs plakatai su QR kodais. Vaikai skatinami girdėti ir imituoti gamtos garsus (vėjo, lietaus, paukščių...), pavadinti aplinkoje sutinkamus objektus, pažinti grafinius ženklus (mokyklos aplinkoje esančius užrašus). Pasitelkiamos įvairios skaitmeninės komunikavimo priemonės: telefonai, planšetės, kompiuteriai, išmaniosios lentos. Vaikai veikia įvairiose kalbinėse

situacijose: vaidindami, žaisdami, klausydami skaitomų pasakojimų. Kiekvienam vaikui sudaroma galimybė ugdytis kalbinius gebėjimus savo tempu pagal turimą patirtį ir gebėjimus.

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pasiekimų sritis Aplinkos pažinimas Vertybinė nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminis gebėjimas: Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 10.	• Atpažįsta save ir savo šeimos narius nuotraukose, vaizdo įrašuose ir kt. • Stebi ir pavadina artimoje aplinkoje augančius augalus, gyvūnus. • Prižiūri kambarinius augalus, naminius gyvūnėlius. Pasakoja ką gyvūnėlis ėda, kaip atrodo, ką veikia. • Mokosi pavadinti savo kūno dalis, paaiškina kam jis skirtas. • Žaidžia žaidimus „Loto“ (gyvūnų, gėlių, spalvų, gamtos reiškinių), „Kūno dalys“. • Mokosi pažinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis) žaisdamas žaidimus „Diena – naktis“, „Šviesu – tamsu“. • Dainuoja ritualines pasisveikino daineles: „Labas rytas tau sakau“, „Laikas atsisveikinti“.
Pasiekimų sritis Matematinis mąstymas	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr.	• Pirštų pagalba parodo, pasako kiek turi metų.

Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminis gebėjimas: Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 11.	• Žaidžia žaidimus, kuriuose skaičiuoja iki trijų. Susieja skaičius su daiktų kiekiu. • Dėlioja, rikiuoja daiktus į eilę. • Paprašomas atneša didelį ar mažą kamuolį. • Rūšiuoja daiktus pagal formą, spalvą ir dydį. • Pakartoja objektų dydį, formą ir spalvą nusakančius žodžius. • Parodo, pasako kur yra daug, o kur mažai. • Žaidžia žaidimus, klausosi teatralizuotų dainelių, kur kas nors yra daroma paeiliui („Dangus griūva“, „Ropė“, „Pirštinė“).
Pasiekimų sritis Skaitmeninis sumanumas Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminis gebėjimas: Gebą pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 13.	• Domisi įvairiais amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.). • Atlieka dvejų nesudėtingų veiksmų sekas (ima kamuolį ir paduoda draugui, linguoja ir ploja).
Pasiekimų sritis Tyrinėjimas Vertybinė nuostata:	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų	• Tyrinėja ir žaidžia su daiktais. • Varto knygas, vaizduoja, kad jas skaito.

Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas:</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 24.	• Pastebi, kad galima keisti įvairių figūrų ir daiktų padėtį: apversti, pasukti, pastumti, kad jie atrodytų kitaip. • Žaidžia sensorinius žaidimus: „Paliesk“, „Ką jauti?/ Ką girdi?“. • Bando įvairius garso išgavimo būdus, panaudojant įvairius daiktus (beldžia, stuksena).
<i>Pasiekimų sritis</i> Problemų sprendimas <i>Vertybinė nuostata:</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminis gebėjimas:</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 25.	• Ieško problemos įveikos būdų kasdieninėse situacijose (bando apsirengti ir apsiauti batus, pastebi jei apsirengia netinkamai, bando ištaisyti savo klaidą). • Bando pasiekti aukščiau padėtą žaislą, atidaryti dėžutę su uždarytu dangteliu. • Stebi kaip problemas įveikia grupės mokytoja ir draugai. • Eksperimentuodamas sprendžia problemas: stato bokštą iš kaladėlių, pastebi kas nutinka, jei kaladėlės sudėtos netvarkingai.
<i>Pasiekimų sritis</i> Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata:</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminis gebėjimas:</i> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 27-28.	• Juda spontaniškai, turėdami tikslą, ką nors pasiekti, pajudinti, pabandyti. • Bando mėgdžioti vaikus ir suaugusiuosius. • Klausia: „Kas čia?“, „Kur?“. Prašo parodyti. • Žaidžia su žaislais, kuriais galima įvairiais būdais manipuluoti: stumti, traukti, sukti.

pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.		
--	--	--

Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ketvirtį-šeštį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pasiekimų sritis Aplinkos pažinimas Vertybinė nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminis gebėjimas: Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 10-11.	• Stebi ir žymi orus, fiksuoja jų pokyčius. Seka metų laikų kaitą, įvardina metų laikų pavadinimus ir požymius. Domisi neįprastais gamtos reiškiniais (audra, potvynis, žaibas, kruša, cunamis, viesulas). • Domisi savo gyvenamąja vieta, įvardina adresą, pagrindinius gamtos ir kultūros objektus. • Piešia savo rajono žemėlapi, naudoja paties sugalvotus simbolius. • Piešia šeimos medį. Įvardina ir apibūdina šeimos narius. Pasakoja apie šeimos tradicijas, buitį. • Kalba apie laiko tėkmę: praeitis, dabartis, ateitis. Eilės tvarka įvardina metų laikų pavadinimus ir jiems būdingus požymius. • Domisi vietiniais ir kitų kraštų augalais ir gyvūnais. • Mokosi tausoti gamtos išteklius, rūšiuoja atliekas. Paaiškina, kodėl reikia saugoti ir tausoti gamtą.

Pasiekimų sritis Matematinis mąstymas Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminis gebėjimas: Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 12.	• Supranta, kad daiktų skaičius nepriklauso nuo daiktų formos, dydžio. • Dėliodamas daiktus atsako į klausimus: „Kiek iš viso?“, „Kiek daugiau?“, „Kiek trūksta?“. • Susieja daiktų kiekį su daiktų skaičių žyminčiu simboliu. • Lygina skirtingo dydžio daiktus. Supranta ir vartoja sąvokas daugiau, mažiau, lygiai, ilgesnis, trumpesnis ir t. t. • Skiria plokštumos ir erdvės figūras (skritulį, kvadratą, kubą, rutulį). • Matuoja pėdomis, sprindžiais, lazdele. • Kuria kelių pasikartojančių elementų sekas. • Žaidžia žaidimus, kuriuose reikia pasirinkti teisingą kryptį, savo kūno atžvilgiu.
Pasiekimų sritis Skaitmeninis sumanumas Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminis gebėjimas: Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį,	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 13-14.	• Mokytojo padedamas naudojasi įvairiomis skaitmeninėmis priemonėmis (kompiuteriu, planšete, išmaniąją lenta). • Kuria nesudėtingą skaitmeninį turinį (piešią, fotografuoja, kuria vaizdo įrašus). • Kuria įvairias veiksmų sekas robotukams, valdikliams ir pan. • Atlieka paprastas programavimo užduotis kūno pagalba.

sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programą		• Mokosi saugiai ir atsakingai naudotis kompiuteriu, telefonu ir kitomis technologijomis. • Žaidžia su išmaniaisiais žaislais, robotais. Aiškinasi, kaip jie veikia, juda, kas juos valdo. Dalinasi savo idėjomis su suaugusiais ir kitais vaikais.
Pasiekimų sritis Tyrinėjimas Vertybinė nuostata: Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminis gebėjimas: Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 24-25.	• Samprotauja apie daiktų naudojimą, bando paaiškinti kokios jų savybės padaro juos tinkamus naudoti. • Kalba ir diskutuoja apie praeitį ir ateitį. Tyrinėja senovinius ir šiuolaikinius daiktus. Bando atrasti jų panašumus ir skirtumus. • Stebi ir komentuoja reiškinius vykstančius gamtoje ir aplinkoje. • Atlieka nesudėtingus bandymus, pildo stebėjimų lenteles. • Naudojasi grupėje esančiais tyrinėjimui skirtais prietaisais (mikroskopais, didinamaisiais stiklais, magnetais, svarstyklėmis).
Pasiekimų sritis Problemų sprendimas Vertybinė nuostata: Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminis gebėjimas: Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos,	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 25-26.	• Įdėmiai stebi ieško tinkamos informacijos problemų sprendimui. Randa alternatyvų problemos sprendimo būdą. • Geba atidėti ir užbaigti pradėtus darbus. • Kuria darbelius iš popieriaus, kur reikia tiksliai lankstyti ir kirpti. • Numato netinkamo elgesio pasekmes.

problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.		
Pasiekimų sritis Mokėjimas mokytis Vertybinė nuostata: Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminis gebėjimas: Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 28.	• Pasako ko nori išmokti. • Įsitraukia į mokymą(si), žaisdami, konstruodami, lipdydami, grupuodami daiktus. • Kalba apie tai, kas gali atsitikti, jei pasirinks vienokią ar kitokią veiklą. • Noriai žaidžia, jų amžiui tinkamus, stalo ir kompiuterinius žaidimus, klausosi skaitomų knygų. • Savarankiškai ieško problemų sprendimų būdų, o prireikus kreipiasi į suaugusį.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ apima šiuos turinio aspektus: mane supantys daiktai, gyvybė, skaičiavimas ir modeliavimas, matematiniai erdvės tyrinėjimai, skaitmeninių technologijų pasaulis. Plėtojamas daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, mokėjimas mokytis. Mokytojas kryptingai kuria ugdymo(si) kontekstus, kurie žadina natūralų vaikų smalsumą, domėjimąsi aplinkos daiktais ir reiškiais, plika akimi nematomais objektais. Vaikus įtraukia mokykloje sukurtos edukacinės aplinkos (šiltnamiai, lysvės, gėlynai, inkilai, lesyklos, vabzdžių viešbutis, pojūčių takas, vėjarodė, rodyklės, planai, STREAM laboratorija). Mokytojas kuria sąlygas, leidžiančias vaikui pačiam sugalvoti ir plėtoti idėją, remiantis įgytomis žiniomis. Ugdymo(si) veiklose vaikai skatinami pažinti, interpretuoti ir išreikšti

informaciją įvairiomis formomis (piešiniais, gestais, daiktais, žodžiais, schemomis, diagramomis, simboliais). Naudojamos įvairios priemonės tiek fizinės tiek skaitmeninės. Mokytojas skatina vaikus veikti, tyrinėti, argumentuoti savo sprendimus, lanksčiai taikyti kituose kontekstuose įgytą patirtį. Vaikai aplinką pažįsta visais jutomis. Skatinamas vaikų kritinis mąstymas, vaikai nuolat ieško atsakymų į išskylančius klausimus, veikdami, eksperimentuodami su įvairiais daiktais ir prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopai, svarstyklės, žaislai robotukai, išmaniosios grindys, rašikliai). Mokytojas sudaro vaikams galimybę rinktis, grupinio ar individualaus tyrinėjimo aplinką. Sudaromos sąlygos ilgalaikiams stebėjimams ir patyriminei vaikų veiklai, palaikomas grįžtamasis ryšys ir vaikų susidomėjimas. Žaisdami, tyrinėdami aplinką vaikai naudojami jų amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, įvairiomis ugdymosi programėlėmis).

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“

Ugdymo turinys 1-3 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Pirmi-treti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pasiekimų sritis Estetinis suvokimas Vertybinė nuostata: Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminis gebėjimas: Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 17.	• Pasakoja apie savo ir kitų piešinius, aplinkoje pamatytas iliustracijas. • Išsako savo nuomonę, kas jam yra gražu-negražu, patiko-nepatiko. • Klausosi įvairios muzikos, gėrissi ja, bando kartu dainuoti. • Džiaugiasi savo žaislais, grožisi gamtos reiškiniais, savo išvaizda. • Kūno judesiais vaizduoja įvairius daiktus, objektus.

Pasiekimų sritis Meninė raiška Vertybinė nuostata: Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminis gebėjimas: Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Siekiamo 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 18-22.	• Eksperimentuoja įvairiomis dailės priemonėmis ir medžiagomis. Kuria ant skirtingų paviršių. • Ką nors vaizduodamas kalba, komentuoja, džiaugiasi savo darbu. • Kuria smėlio statinius, bando lipdyti iš molio, sūrios tešlos, plastilino. • Eksperimentuoja su vandeniu ir spalvomis, džiaugiasi naujais atradimais. • Klausosi linksmų, ramių muzikos kūrinų, instrumentų garsų, dainavimų. • Bando išgirsti aplinkos garsus. Eksperimentuoja savo balsu. • Dainuoja trumpas, nesudėtingas, pasikartojančio teksto dainas. • Spontaniškai taria, intonuoja garsus, atskirus dainų žodžius (pelytė, katytė ir kt.). • Groja barškučiais, būgneliais, švilpynėmis, lazdelėmis. • Eina ratu susikibę rankomis, vorele, žaidžia muzikinius ratelius, liaudies žaidimus. • Ritmiškai eina vietoje, ratu, ploja, trepsi, stuksena pagal muziką, niūniuoja. • Tyrinėja judesius. Savo judesiais imituoja gyvūnus.
---	---	--

		• Šoka pagal įvairią muziką ir tyloje. • Lavina vaizduotę pasitelkdami įvairias priemones (pirštines, pagaliukus, lėlių figurėles ir kt.). • Drauge su mokytoju kuria trumpas kuria trumpus vaidmeninius žaidimus. • Vaidindamas keičia balsą, bando įsijausti į veikėjo vaidmenį (piktas vilkas, linksmas kiškėlis ir kt.).
Pasiekimų sritis Gebėjimas žaisti Vertybinė nuostata: Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminis gebėjimas: Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Siekiamo 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 26.	• Pasirenka ir kuria erdves savo žaidimams. • Pradedą žaisti savo sukurtus žaidimus su grupės draugais, mokytojais. • Žaisdamas tyrinėja savo kūno galimybes. • Žaisdami tiksliai atkartoja pavykusių judesius, veiksmus. • Pradedą sąveikauti tarpusavyje ir kurti siužetinius žaidimus.
Pasiekimų sritis Kūrybiškumas Vertybinė nuostata: Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminis gebėjimas: Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir	Siekiamo 3 žingsnio pasiekimų žr. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 23.	• Tyrinėja aplinką, veikia bandymų ir klaidų keliu. Džiaugiasi naujais atradimais. • Veikdamas atranda naujas daiktų savybes. • Žaisdamas atlieka įvairius simbolinius veiksmus. • Išbando įvairias menines saviraiškos priemones: tapyimą kempinėle, antspaudų kūrimą pirštais ir teptuku, lipdo, minko.

išsąderinimą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.		Klausydamasis pasakų imituoja veikėjų balsą, judesius.
--	--	--

Ugdymo turinys 4-6 metų vaikams

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Ketvirtį-šeštį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Pasiekimų sritis Estetinis suvokimas Vertybinė nuostata: Domisi, gerisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminis gebėjimas: Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Iki-mokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 18.	- Emociškai išgyvena meno kūrinius, ilgiau sutelkia dėmesį ir stebi sudominusį vaidinimą, filmuką. - Gerisi savo kūryba, pasakoja apie piešinius, darbelius. - Reiškia nuomonę apie grupės aplinkos estetiką. - Apžiūrėdamas dailės kūrinius apibūdina spalvas, medžiagas, išraišką. - Spėlioja kokį veikėją vaidina draugas. - Veido išraiška, mimika, žodžiais, judesiais parodo, kas patiko ar nepatiko. - Pastebi ir vertina aplinkos grožį. Dalyvauja ją puoselėjant.
Pasiekimų sritis Meninė raiška Vertybinė nuostata: Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Iki-mokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi	- Eksperimentuoja įvairiomis dailės priemonėmis ir medžiagomis. Kuria ant skirtingų paviršių. - Piešia ornamentus, spalvina, lipdo, karmo – lavina smulkiąją motoriką. - Iliustruoja savo kūrybos knygeles.

<i>Esminis gebėjimas:</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	pasiekimų aprašą, <u>psl. 19-22.</u>	• Įvairia menine veikla išreiškia savo patirtį, išgyvenimus. • Renkasi įvairias rašymo ir piešimo priemones. • Kalba apie savo piešinį, komentuoja kitų vaikų darbus. • Klausosi gyvos, instrumentinės, vokalinės muzikos įrašų. • Klausosi tylos ir triukšmo. Lygina girdėtus garsus. • Išsako savo nuomonę apie girdėtus kūrinčius. • Dainuoja vienbalses ir dialogines dainas. • Eksperimentuoja su savo baksu skirtingose aplinkose (grupėje, salėje, lauke ir kt.). • Išbando įvairius muzikos instrumentus. Kuria ir veikia su savo gamybos instrumentais. • Žaidžia ratelius, žaidimus, kuria savo judesius. • Išbando įvairius judesius, jais išreiškia savo patirtį išgyvenimus. • Šoka sukamuosius ratelius, nesudėtingos struktūros folklorinius žaidimus. • Kuria ir atkartoja įvairias judesių sekas. Improvizuoja ir perteikia trumpą siužetą. Pasakoja apie savo patirtį, išgyvenimus. • Žaidžia stalo, lėlių teatrą. Vaidina realistinius ir fantastinius siužetus.
---	---	--

		• Aptaria vaidinimo siužetą ir veikėjus. • Vaidindamas išsako išmoktą tekstą. • Išbando kūno ir balso raišką, išreiškia savo patirtį ir išgyvenimus. • Kuria trumpus spektaklius. Įsijaučia į skirtingus vaidmenis. • Kūrybingai panaudoja aplinkoje esančius daiktus. • Palaiko ryšį su žiūrovais.
Pasiekimų sritis Gebėjimas žaisti Vertybinė nuostata: Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminis gebėjimas: Individualesiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Iki-mokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 27.	• Žaidžia vaidmeninius žaidimus: pasiskirsto vaidmenimis, susitaria, dėl žaidimo eigos ir taisyklių. • Kuria žaidimų aplinką, renkasi priemones. • Žaidžia įvairius žaidimus, kuriuose reikia laikytis taisyklių (stalo, judriuosius). • Kurdami žaidimą dalinasi idėjomis, bendradarbiauja su kitais vaikais.
Pasiekimų sritis Kūrybiškumas Vertybinė nuostata: Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminis gebėjimas:	Siekiame 5-6 žingsnių pasiekimų žr. Iki-mokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, psl. 23.	• Supranta, domisi ir geba atsakyti į neįprastus klausimus. • Išradingai ir kūrybingai naudoja įvairias medžiagas ir meninės raiškos priemones. • Kuria naujus žodžių, garsų, judesių, spalvų derinius.

Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.		• Žinomas istorijas pakeičia naujais herojais ir charakteringais veikėjais. • Su suaugusiųjų pagalba plečia patirtį ir žinias, naudodamasis knygomis ir internetu.
--	--	---

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“ apima šiuos turinio aspektus: žaidimo raiška, muzikos raiška, šokio raiška, dailės raiška, teatro raiška. Plėtojamas estetiškas suvokimas, meninė raiška, gebėjimas žaisti, kūrybiškumas, tyrinėjimas, emocijų suvokimas ir raiška. Mokytojas skatina visapusišką vaikų įsitraukimą: tyrinėjant, eksperimentuojant, išbandant įvairias medžiagas, sudarant sąlygas savarankiškai ir aktyviai veiklai. Vaikai aktyviai veikia, žaidžia, interpretuoja, reflektuoja, operuoja patyriminėje veikloje įgytomis žiniomis. Mokytojas pastebi ir vertina vaikų pastangas ir unikalią saviraišką. Kūrybiškai parinkti kontekstai sudaro sąlygas atsiskleisti unikaliems vaikų gebėjimams. Vaikai skatinami laisvai, aktyviai, savarankiškai pasirinkti priemones ir veikimo su jomis būdus. Mokytojas palaikantis vaikus ir jų idėjas, skatinantis susidomėjimą, minčių generaciją, nuolat palaikantis grįžtamąjį ryšį. Mokytojas jautriai pastebi vaikų žaislingumą, praturtina vaikų žaidimus savo mintimis pastebėjimais. Kuria aplinką, kuri provokuoja vaikus žaisti judesiu, pojūčiais, emocijomis, vaizduote, mintimis. Vaikai įtraukiami į žaislingus tyrinėjimus, kuriamos netikėtumo, paslapties, „atvirkštumo“, priešingybių, neapibrėžtumo situacijos. Kūrybinėse veiklose vaikai ir mokytojai aktyviai sąveikauja. Skatinama nevaržoma vaikų saviraiška nesibaiminant suklysti.

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaikų pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis. Apie įgytus vaikų gebėjimus, žinias ir supratimą, nuostatas sprendžiama iš vaikų veiklos ir jos rezultatų. Tai nuolatinis informacijos apie vaiko, jo ugdymo(si) ypatumus ir daromą pažangą atskirais amžiaus tarpsniais kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas.

Vertinimo tikslas – nustatyti esamus ugdytinių gebėjimus bei numatyti tolesnio ugdymo(si) gaires.

Vertinimo uždaviniai:

- pažinti vaiką (vaiko ugdymo(si) poreikius, interesus, pomėgius, galias, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus);
- atskleisti vaiko pastangas ir pažangą bei skatinti jo ugdymą(si);
- planuoti tolesnio ugdymo(si) perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei;
- apibendrinti sukaupią vertinimo informaciją, koreguoti ugdymo planus, individualizuoti ugdymo procesą. Sieti juos su grupės ugdymo tikslais, uždaviniais, numatant ateities perspektyvą ir tęstinumo žingsnius;
- pateikiant vertinimo informaciją vaikui, vaiko tėvams, kolegoms, administracijai, laikytis etikos reikalavimų, konfidencialumo, garantuojant vaikų psichologinį saugumą.

Mokykloje vertinant vaikų pasiekimus remiamasi šiais vertinimo etapais (2 paveikslas):

2 paveikslas. Vertinimo etapai.



Vaikų vertinime dalyvauja: mokytojai, specialistai, vaikai, jų tėvai. Mokytojai nuolat stebi, fiksuoja individualų vaikų elgesį, pasiekimus, veiklą. Vaikai nuolat skatinami aptarti savo patirtį, įgytas žinias ir pasiekimus, reflektuoti. Taikomi šie pažangos ir pasiekimų vertinimo metodai: stebėjimas, vaiko darbų ir veiklos analizė, vaikų minčių fiksavimas, individualių užduočių analizė, laisvo žaidimo stebėjimas, nuotraukų, vaizdo įrašų analizė. Mokykloje nuolat vykdomas formuojamasis vertinimas. Atsižvelgiant į šių dienų vaikų poreikius, nuolat analizuojame ir stipriname vaikų pažangą: interpretuodami vaikų veiklos įrodymus, taikome nuolatinį pastoliavimą vaikui. Palaikomas nuolatinis ryšys su tėvais siekiant juos įtraukti į vaikų vertinimą. Užfiksuoti duomenys ir kita vertinimo medžiaga kaupiama vaiko pasiekimų aplanke ir skaitmeninėse laikmenose. Švietimo pagalbos specialistai vertina vaikų pasiekimus ir

pažangą nuolat, apibendrintą informaciją pateikia grupių mokytojams. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai nuolat aktyviai bendradarbiauja, dalinasi svarbia informacija apie vaikų pasiekimus.

Du kartus per metus mokslo metų pradžioje (rudeni) ir mokslo metų pabaigoje (pavasari) vykdomas apibendrinamasis vertinimas. Šio vertinimo metu elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“ pildomi „Vaikų ugdymosi pasiekimų aprašai“.

Vertinimo rezultatai aptariami su tėvais ne rečiau kaip kas tris mėnesius, esant poreikiui ir dažniau. Rezultatų aptarimui pasitelkiami įvairūs būdai: individualūs pokalbiai, telefoniniai ir vaizdo skambučiai, elektroniniai laiškai.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė ir tęstinumas užtikrina šios ir Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumą, ugdymo(si) modeliavimą iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos. Išskirtinis dėmesys skiriamas vaiko žaidimui ir patirtiniam vaikų ugdymui(si).

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Bulotaitė L., Gužinskienė V., Monkevičienė O., Jakučiūnienė D. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Vilnius, 2004.
2. Hviid P., Jakobi A. ir kt. Demokratiškos pedagogikos matai: danų autorių straipsnių rinkinys kuriančiam pedagogui. Vilnius, 2005.
3. Gage N. L., Berliner D. C. Pedagoginė psichologija. Vilnius, 1994.
4. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje: vadovėlis pedagogikos specialybių studentams. Vilnius, 2002.
5. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“.
6. Monkevičienė O. ir rengėjų grupė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas. Vilnius, 2016.
7. Vasiliauskas R. Ugdymas ir vertybės. Vilnius, 2005.

Išvados apie mokyklos veiklos kokybę

Mokyklos stipriosios veiklos sritys:

1. Fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams (1.1.2.).
2. Mokytojas grupėje kuria socialines sąveikas, kurios skatina vaikus savarankiškai veikti, mokosi bendradarbiauti (1.2.3.).
3. Vaikai žino, kokio elgesio iš jų tikimasi, dalyvauja kuriant grupės taisykles ir mokosi jų laikytis (1.3.1.).
4. Ugdymo(si) aplinka ir veikla pritaikyta skirtingų ugdymosi poreikių vaikams; mokytojas modifikuoja fizinę aplinką ir veiklas, teikia pagalbą, atsižvelgdamas į situacines vaikų reikmes (1.4.2.).
5. Vaikai savo iniciatyva pasirenka veiklą ir priemones, įsitraukia į veiklą ir ją plėtoja (2.1.1.).
6. Vaikai žaidžia skirtingo tipo žaidimus (pagal amžių, pomėgius, situaciją) (2.3.3.)
7. Grupėje mokytojo taikomos kasdieninės vaikams įprastos veiklos padeda ugdyti vaikų savireguliaciją ir savarankiškumą (4.1.1.).
8. Mokytojas vertina vaikų įsitraukimo į ugdymosi procesą lygį ir prireikus tinkamai pritaiko veiklas, siekdamas, kad visi vaikai aktyviai dalyvautų ugdymosi procese ir pasiektų pažangą (4.2.3.).
9. Mokytojas žaidimą vertina kaip ugdymo(si), tyrinėjimų, atradimų, įsitraukimo ir džiaugsmo šaltinį. (4.3.1.).
10. Mokytojas aptaria su tėvais vaiko amžiaus tarpsniui realius lūkesčius, atsižvelgdamas į individualias vaiko galias ir skirtingą ugdymosi patirtį, ir kartu sutaria dėl trumpalaikių ir ilgalaikių individualių ugdymosi tikslų (5.2.1.).

Mokyklos tobulintinos veiklos sritys:

1. Ugdymo(si) aplinka yra patogi ir skatinanti imtis įvairios veiklos, individualiai, mažomis grupelėmis ar su visais grupės vaikais (3.1.1.).
2. Aplinkoje yra gausu įvairių socialinių sąveikų situacijų (su kitais grupės vaikais, su tėvais (globėjais), su kitais bendruomenės nariais) (3.2.2.).
3. Siekdamas praturtinti vaikų ugdymąsi ir skatindamas jų socializaciją, mokytojas naudoja už mokyklos sienų esančius bendruomenės išteklius ir į grupę kviečiasi bendruomenės narius (3.3.4.).
4. Mokytojai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitais specialistais, siekdami pagerinti tiek savo pedagoginę praktiką, tiek ir ugdymo kokybę apskritai (7.2.2.).
5. Mokyklai būdingas atviras dialogas dėl ugdymo kokybės ir tarpusavio pagalba (7.3.2.).